Työ- ja elinkeinoministeriö
Arbets- och näringsministeriet

28.9.2023

HE 15/2023, KIRJALLINEN ASIANTUNTIJALAUSUNTO

Tausta

Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan työ- ja elinkeinojaosto on perjantaina 22.9.2023 pyytänyt työ- ja elinkeinoministeriöltä kirjallista asiantuntijalausuntoa asiassa HE 15/2023 vp Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2023 toiseksi lisätalousarvioksi.

Lausuntopyynnössä todetaan seuraavaa:

> ”Hallituksen esitykseen eduskunnalle vuoden 2023 toiseksi lisätalousarvioksi sisältyy momentille 32.20.88 Pääomasijoitus Ilmastorahasto Oy:lle vähennystä 100 000 000 euroa. Vähennys aiheutuu Ilmastorahaston pääomittamisen poistosta.
>
> Mitä vaikutuksia 100 miljoonan euron vähennyksellä on Ilmastorahasto Oy:n toimintaan?
>
> Hallitusohjelman mukaisesti Ilmastorahaston hallussa olevat Neste Oyj:n osakkeet siirretään valtioneuvoston kansliaan. Osakkeiden siirrosta syntyy veroseuraamuksia yhtiölle ja vastaavasti valtiolle verotuloa. Onko tämä valtiolle aiheutuva tulo otettu huomioon toisen lisätalousarvion tuloarvioissa vai huomioidaanko se myöhemmin?
>
> Miten Ilmastorahasto Oy:n sijoittaminen osaksi Suomen Teollisuussijoitus Oy -konsernia vaikuttaa Ilmastorahasto Oy:n toimintaedellytyksiin?”

Työ- ja elinkeinoministeriö kiittää saamastaan lausuntopyynnöstä ja vastaa yllä oleviin kysymyksiin kunnioittavasti seuraavaa.

Mitä vaikutuksia 100 miljoonan euron vähennyksellä on Ilmastorahasto Oy:n toimintaan?

100 miljoonan euron vähennys vaikuttaa siihen vuosittaisen rahoituspäätösvolyymin tasoon, jota Ilmastorahasto Oy (jäljempänä ”Yhtiö”) pystyy tavoittelemaan.

Taustana 100 miljoonan euron vähennykselle on Yhtiölle vuoden 2020 seitsemännessä lisätalousarviossa myönnetty 300 miljoonan euron kolmivuotinen siirtomääräraha (*mom. 32.20.88 Pääomasijoitus Ilmastorahasto Oy:lle*). Yhtiö esitti vuonna 2022 koko 300 miljoonan euron siirtämistä Yhtiöön, jotta se voisi nostaa vuosittaista rahoituspäätösvolyymitavoitetta vuosille 2023-2026 80 miljoonasta eurosta 130 miljoonaan euroon. Esitys perustui Yhtiön näkemykseen markkinoiden rahoituskysynnässä ja Yhtiön hankevirrassa tapahtuneista muutoksista. Yhtiön laskelmien mukaan rahoituspäätösvolyymin nostaminen 130 miljoonaan euroon olisi edellyttänyt 268 miljoonan euron pääomitusta.

Työ- ja elinkeinoministeriö katsoi Yhtiön esityksestä poiketen tarkoituksenmukaiseksi esittää Yhtiön pääomittamista 200 miljoonalla eurolla vuonna 2022 sijoittamalla varat Yhtiön sijoitetun vapaan oman

pääoman rahastoon (valtioneuvoston yleisistunto 24.11.2022). Mikäli markkinoiden rahoituskysynnän kasvu olisi vastannut Yhtiön arviota, olisi vuoden 2022 neljännessä lisätalousarvioesityksessä peruutetun määrärahan uudelleenbudjetointina vuoden 2023 täydentävässä talousarviossa myönnetty 100 miljoonaa euroa voitu siirtää Yhtiöön vastattaessa kasvaneeseen rahoituskysyntään aina vuoden 2025 loppuun saakka. Toisaalta, mikäli Yhtiön arvio vuosittaisen rahoituspäätösvolyymin nostamisesta 130 miljoonaan euroon olisi osoittautunut liian kunnianhimoiseksi, olisi pääomitetut varat tai osa niistä voitu siirtää takaisin valtiolle pääomapalautuksena ja jättää budjetoitu 100 miljoonan euron osuus siirtämättä yhtiöön.

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelmassa todetaan, että Ilmastorahaston hallussa olevat Neste Oyj:n osakkeet siirretään valtioneuvoston kansliaan. Siirto toteutettiin valtioneuvoston talouspoliittisen ministeriövaliokunnan puollon perusteella ja valtioneuvoston yleisistunnon päätöksen mukaisin valtuuksin 22.9.2023. Yhtiön arvion mukaan sille siirrosta aiheutuva luovutusvoittovero on noin 149 miljoonaa euroa. Yhtiön arvion mukaan sen sitomattomat likvidit varat ovat veron maksamisen jälkeen noin 94 miljoonaa euroa, mikä on käytettävissä uusiin rahoituspäätöksiin ja operatiivisen toiminnan jatkamiseen. Yhtiön tulovirta on perustunut olennaisilta osin Neste Oyj:n osingoista saataviin tuloihin. Siirron jälkeen edellä mainittu tulonlähde on poistunut. Vuoden 2023 toisessa lisätalousarviossa oleva Yhtiön 100 miljoonan euron pääomituksen vähennys tarkoittaa, että valtio ei pääomita Yhtiötä.

Yllä todetusta seuraa, että Yhtiön on sopeutettava sen rahoituspäätösvolyymitavoite huomioimaan Yhtiön likviditeetissä ja tulovirrassa tapahtuneet muutokset.

Onko valtiolle aiheutuva tulo otettu huomioon toisen lisätalousarvion tulosarviossa vai huomioidaanko se myöhemmin?

Yhtiö on ilmoittanut maksavansa Neste Oyj:n osakkeiden luovutuksesta aiheutuvan noin 149 miljoonan euron suuruisen luovutusvoittoveron tammikuussa 2024. Työ- ja elinkeinoministeriön käsityksen mukaan tulo otetaan huomioon vuoden 2024 täydentävässä talousarviossa.

Miten Ilmastorahasto Oy:n sijoittaminen osaksi Suomen Teollisuussijoitus Oy –konsernia vaikuttaa Ilmastorahasto Oy:n toimintaedellytyksiin?

Pääministeri Petteri Orpon hallituksen ohjelman Suomen Teollisuussijoitus Oy –konsernin muodostamista koskevan kirjauksen toimeenpanon valmistelu on käynnissä työ- ja elinkeinoministeriössä. Hallituksen ohjelman mukaan hallitus antaa tarvittavat hallituksen esitykset eduskunnalle keväällä 2024. Työ- ja elinkeinoministeriön tavoitteena on, että Suomen Teollisuussijoitus Oy –konserni aloittaa toimintansa 1.1.2025.

Yhtiön toimintaedellytykset osana Suomen Teollisuussijoitus Oy –konsernia riippuvat konsernin lopullisesta pääomatilanteesta sekä muodosta, jolla Yhtiön yhdistäminen osaksi Suomen Teollisuussijoitus Oy –konsernia päätetään valmistelun edetessä toteuttaa.

Oskari Räikkönen
Johtava asiantuntija
Työ- ja elinkeinoministeriö